

VELYKŲ LAIKAS

Antrasis bažnytinių metų laikas prasideda Septuagezimos laikotarpiu (septyniasdešimties dienų pasirengimu Velykoms). Kalėdų laiko svarbiausias įvykis yra mūsų Išganytojo gimimas, o Velykų laikas išskiria Jo kančias ir prisikėlimą.

Tačiau abiejų laikų esmė ta pati – esminis mūsų gyvenimo pasikeitimas į pasaulį atėjus Kristui. Kalėdos reiškia iš dangaus atėjusį išgelbėjimą, pakeitusį mūsų gyvenimą per Žodžio Įsikūnijimo paslaptį, o Velykos – tai išgelbėjimas, kuris tapo įmanomas mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kančių ir mirties dėka. Kalėdos – mūsų Išganytojo gimimas, todėl jaučiame didžiulį džiaugsmą, kad esame išgelbėti ir mūsų Gelbėtojas yra su mumis. Velykos simbolizuoja mūsų Išganytojo kovą su velniu ir blogio jėgomis. Ši kova baigiasi Jo triumfu, pergale prieš šėtoną, išaukštinimu, kurį ir mums rengia mūsų dangaus buveinė. Velykos – tai žmogaus atpirkimas, pelnytas mirtimi ant kryžiaus.

Liturginis laikotarpis, prasidedantis Septuagezimos sekmadieniu ir besitęsiantis iki Gavėnios pabaigos, – tai laikas kovos ir darbų, kuriuose turime būti kartu su Kristumi, Jo malonei vedant į pergalę ir į didį Velykų džiaugsmą. Po Velykų ateina krikščionių, prisikėlusių su Kristumi naujam gyvenimui, džiūgavimo metas.

Apskritai Velykų laikas nurodo svarbiausią ir ryškiausią mūsų gyvenimo aspektą: žmogaus nuodėmę bei jo silpnumą sunaikino ir nugalėjo Kristus atpirkimas. Jis primena tai, kad Kristus atėjo pas mus kaip Atpirkėjas, nes mums labai reikalingas atpirkimas. Juk tik atpirkti galime atgauti tikrą ryšį su Dievu. Šūksnis „Felix culpa“ (laiminga kaltė), kurį girdime Velykų naktį, reiškia begalinį džiaugsmą atpirktųjų, džiūgaujančių dėl savo atpirkimo.

SEPTUAGEZIMOS LAIKOTARPIS

Dogminė nuoroda

Septuagezimos laikotarpis, kuriuo prasideda Velykų laikas, betarpiškai susijęs su tema, persmelkiančia Gavėnios ir Kalėdų laikotarpių liturgiją: tai žmonijos perėjimas, padedant Dievo malonei, iš nuodėmingumo ir

vergijos būklės, į kurią mus įstūmė nuodėmė, į atgimimo ir išlaisvinimo iš kaltės būklę.

Šio laikotarpio pamaldose girdimas nuoširdus ir viltingas Dievo pagalbos prašymas (trijų sekmadienių Mišių introitai), o šv. Paulius savo Laiškuose iš mūsų atkakliai reikalauja tikėjimo bei kantrių darbų ir kviečia labdarai. Šventoji Evangelija taip pat persmelkta didžios išganymo vilties: palyginimas apie darbininkus vynuogyne rodo, kad atpirkimas prieinamas bet kokio amžiaus žmonėms; palyginimas apie sėjėją – kad jis pasiekiamas visiems, priimantiems Dievo žodį; palyginimas apie neregio iš Jericho išgydymą, kurį Kristus atlieka iš karto po pranašystės apie savo kančias, skelbia žmonijos perėjimą iš tamsos į šviesą.

Šis liturginis mokymas, rodantis visą nuodėmės bjaurumą ir tai, kaip plačiai ji paplitusi mūsų pasaulyje ir kaip labai mums reikalingas artėjantis atpirkimas, nuostabiu būdu skelbia Gavėnios ir Kalėdų atėjimą.

Liturginė nuoroda

Septuagezimos laikotarpis visada prasideda likus septyniasdešimčiai dienų iki Velykų. Jį sudaro trys sekmadieniai: Septuagezimos, Seksagezimos ir Kvinkvagezimos.

Sekmadienių pavadinimai sudaryti iš skaitmenų ir reiškia dešimties dienų laikotarpius (dekadas), kurie baigiasi šiais sekmadieniais. Jei devynias priešvėlykines savaites padalytume į dekadas, gautūsi, kad pirmas sekmadienis būtų septintą dekadą (63 dieną), antras – šeštą (56 dieną), trečias – penktą (45 dieną).

Septuagezima – pasirengimo Gavėniai metas. Gavėnia dar neprasidėjo, tačiau ją primena violetinė kunigų rūbų spalva ir tai, kad per pamaldas neatliekami džiaugsmingi Aleliuja bei Gloria. Ypač jaučiamas Aleliuja nebuvimas iki pat Velykų. Juk net švenčių dienomis per Mišias vietoj jo atliekamas visai kitokio pobūdžio traktas, sudarytas iš keleto labai paprastos melodijos psalmių eilučių.

SEPTUAGEZIMOS SEKMADIENIS

Žmogus, teisingai nubaustas už savo nuodėmes (kolekta), visiškai suvokia savo apgailėtiną padėtį ir meldžia Dievą gailėstingumo. Gavėniai rengianti Septuagezimos liturgija pabrėžia baisią žmogaus būklę, tačiau su

visa krikščioniškosios vilties, pagrįstos Kristaus nešamu atpirkimu, jėga ji šaukiasi Dievo. Kolekta ir visos šios dienos Mišių giesmės, Skaitinys ir Evangelija skatina mus atsiliepti į visiems žmonėms, kiekvienai kartai skirtą Dievo kvietimą darbuotis dėl savo išganymo.

Introitus

Ps. 17, 5–6 et 7. Circumdedérunt me gémitus mortis, dolóres inférni circumdedérunt me: et in tribulatióne mea invocávi Dóminum, et exaudívit de templo sancto suo vocem meam.

Ps. 17, 2–3. DÍligam te, Dómine, fortitúdo mea: Dóminus firmaméntum meum, et refúgium meum, et liberátor meus.

Collecta

Preces pópuli tui, quæsumus, Dómine, cleménter exáudi: ut, qui iuste pro peccátis nostris afflígitur, pro tui nóminis glória misericórditer liberémur. Per Dóminum nostrum...

Epistola

Léctio Epístolæ beati Pauli Apostoli ad Corínthios. (1 Kor. 9, 24–27; 10, 1–5)

Fratres: Nescítis quod ii qui in stádio cúrrunt, omnes quídem currunt, sed unus áccipit bravíum? Sic cúrrite, ut comprehendátis. Omnes áutem qui in agóne conténdit, ab ómnibus se ábstinet: et illi quídem ut corruptíbilem corónam accípiant; nos áutem incorrúptam. Ego ígitur

Introitas

Ps 17, 5–6 ir 7. Apsupo mane mirties dejonės, pragaro kančios mane apsiatė; ir savo varge šaukiausi Viešpaties; ir išgirdo manąjį balsą iš šventosios savo šventovės.

Ps 17, 2–3. Mylėsiu tave, Viešpatie, mano tvirtybe; Viešpats mano ramstis ir mano priebėga, ir mano gelbėtojas.

Kolekta

Meldžiame, Viešpatie, maloningai išklausk savosios tautos maldavimus, kad mes, kurie teisingai dėl savo nuodėmių kenčiame, dėl Tavojo vardo garbės būtume gailėstingai išlaisvinti. Per mūsų Viešpatį...

Epistolė

Skaitinys iš pirmojo apaštalo Pauliaus Laiško korintiečiams. (1 Kor 9, 24–27; 10, 1–5)

Broliai: Argi nežinote, kad lenktynių aikštėje bėga visi bėgikai, bet tik vienas gauna laimėtojo dovaną? Ir jūs taip bėkite, kad laimėtumėte! Kiekvienas varžybų dalyvis nuo visko susilaiko; jie taip daro norėdami gauti vystantį vainiką, o mes – nevystantį. Todėl aš bėgu

sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans: sed castigo corpus meum, et in servitutum redigo: ne forte cum aliis predicaverim, ipse reprobus efficiar. Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, et omnes in Moysa baptizati sunt in nube, et in mari: et omnes eadem escam spiritalem manducaverunt, et omnes eundem potum spiritalem biberunt: bibebant autem de spiritali, consequente eos, petra: petra autem erat Christus; sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo.

Graduale

Ps. 9, 10–11 et 19–20. Adiutor in opportunitatibus, in tribulatione: sperent in te, qui noverrunt te: quoniam non derelinquis quaerentes te, Domine. **V.** Quoniam non in finem oblivio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in aeternum: exurge, Domine, non praevaleat homo.

Tractus

Ps. 129, 1–4. De profundis clamavi ad te, Domine: Domine, exaudi vocem meam. **V.** Fiant aures tuae intendentes in orationem servi tui. **V.** Si iniquitates observaveris, Domine: Domine, quis sustinebit? **V.** Quia apud te propitiatio est, et

nedvejodamas ir grumiuosi ne kaip į orą smūgiuodamas, bet tramdau savo kūną ir darau jį klusnų, kad, kitus mokydamas, pats nepasidaryčiau atmetinas. Noriu, kad žinotumėte, broliai, jog visi mūsų protėviai sekė paskui debesį ir visi perėjo jūrą. Jie visi susirišo su Moze, krikštydamiesi debesyje ir jūroje; visi valgė to paties dvasinio maisto ir visi gėrė to paties dvasinio gėrimo. Jie gėrė iš dvasinės juos lydintios uolos, o ta uola buvo Kristus. Vis dėlto daugumas jų nepatiko Dievui, ir jų kūnai liko gulėti dykumoje.

Gradualas

Ps 9, 10–11 ir 19–20. Padėjėjas reikiamu laiku ir nelaimėje; lai viliasi tavimi tie, kurie tave pažino, kadangi nepalieki tavęs ieškančių, Viešpatie. **V.** Kadangi ne visuomet varguolis bus užmirštas; vargšų kantrybė amžinai nežus; pakilk, Viešpatie, lai žmogus neišiviešpatauja.

Traktas

Ps 129, 1–4. Iš gelmių šaukiausi tavęs, Viešpatie; Viešpatie, išgirk mano balsą. **V.** Lai tavo ausys būna dėmesingos savojo tarno maldai. **V.** Jei paisysi kalčių, Viešpatie, Viešpatie, kas atsilaikys? **V.** Kadangi tavo yra permaldavimas, ir dėl tavo-

propter legem tuam sustinui te, Dómine.

Evangelium

Sequéntia sancti Evangélii secundum Matthæum. (Matth. 20, 1–16)

In illo témpore: Dixit Iesus discipulis suis parábolam hanc: Símile est regnum cælórum hómīni patri-famílias, qui exit primo mane condúcere operários in víneam suam. Conventióne áutem facta cum operáriis ex denário diúrno, misit eos in víneam suam. Et egréssus circa horam tértiam, vidit álios stantes in foro otíosos, et dixit illis: Ite et vos in víneam meam, et quod iústum fúerit, dabo vobis. Illi áutem abiérunt. Íterum áutem éxiit circa sextam et nonam horam: et fecit simíliter. Circa undécimam vero éxiit, et invénit álios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otíosi? Dicunt ei: Quia nemo nos condúxit. Dicit illis: Ite et vos in víneam meam. Cum sero áutem factum esset, dicit dóminus víneæ procuratóri suo: Voca operários, et redde illis mercédem, incípiens a novíssimis usque ad primos. Cum veníssent ergo qui circa undécimam horam vénerant, accepérunt síngulos denários. Veniéntes áutem et primi, arbitráti sunt quod plus essent acceptúri: accepérunt áutem et ipsi síngulos denários. Et accipiéntes murmurabant advérsus patremfamílias, di-

jo įstatymo laikiausi tavęs, Viešpatie.

Evangelija

Šventosios Evangelijos pagal Matą tęsinys. (Mt 20, 1–16)

Anuo metu: Papasakojo Jėzus savo mokiniams šį palyginimą: Su dangaus karalyste yra panašiai kaip su šeimininku, kuris anksti rytą išėjo samdytis darbininkų savo vynuogynui. Susiderėjęs su darbininkais po denarą dienai, jis nusiuntė juos į savo vynuogyną. Išėjęs apie trečią valandą, jis pamatė kitus, stovinčius aikšteje be darbo. Jis tarė jiems: „Eikite ir jūs į mano vynuogyną, ir, kas bus teisinga, aš jums užmokėsiu!“ Jie nuėjo. Ir vėl išėjęs apie šeštą ir devintą valandą, jis taip pat padarė. Išėjęs apie vienuoliką, jis rado dar kitus bestovinius ir taria jiems: „Ko čia stovite visą dieną be darbo?“ Tie atsako: „Kad niekas mūsų nepasamdė.“ Jis taria jiems: „Eikite ir jūs į vynuogyną.“ Atėjus vakarui, vynuogyno šeimininkas liepia ūkvedžiui: „Pašauk darbininkus ir išmokėk jiems atlyginimą, pradėdamas nuo paskutinių ir baigdamas pirmaisiais!“ Atėję pasamdytieji apie vienuoliką valandą gavo po denarą. Prisiartinę pirmieji manė daugiau gausią, bet irgi gavo po denarą. Imdami jie murmėjo prieš šeimininką ir sakė: „Šitie paskutiniai tedirbo vieną valandą, o

céntes: Hi novíssimi una hora fecérunt, et pares illos nobis fecísti, qui portávimus pondus diéi, et æstus. At ille respóndens uni eórum, dixit: Amíce, non fácio tibi iniúriam: nonne ex denário convenísti mecum? Tolle quod tuum est, et vade: volo áutem et huic novíssimo dare sicut et tibi. Aut non licet mihi, quod volo, fácere? an óculos tuos nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt novíssimi primi, et primi novíssimi. Multi enim sunt vocáti, páuci vero elécti.

Offertorium

Ps. 91, 2. Bonum est confitéri Dómino, et psállere nómini tuo, Altíssime.

Secreta

Munéribus nostris, quæsumus, Dómine, precibúsqe suscéptis: et cæléstibus nos munda mystériis, et cleménter exáudi. Per Dóminum nostrum...

Præfatio de Ss. Trinitate

Vere dignum et iustum est, æquum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine, sancte Pater, omnípotens ætérne Deus: Qui cum unigénito Fílio tuo et Spírítu Sancto unus es Deus, unus es Dóminus: non in unius singularitáte persónæ, sed in uníus Trinitáte substántiæ. Quod enim de tua glória, revelánte

tu sulyginai juos su mumis, nešusiais dienos ir kaitros našta.“ Bet jis vienam atsakė: „Bičiuli, aš tavęs neskriaudžiu! Argi ne už denarą susiderėjai su manimi? Imk, kas tavo, ir eik sau. Aš noriu ir šitam paskutiniam duoti tiek, kiek tau. Nejaugi man nevalia tvarkyti savo reikalų, kaip noriu?! Ar todėl šnairuoji, kad aš geras?!“ Taip paskutinieji bus pirmi, o pirmieji – paskutiniai.

Ofertorijus

Ps 91, 2. Gera yra išpažinti Viešpatį ir giedoti psalmes tavajam vardui, Aukščiausiasis.

Sekreta

Prašome, Viešpatie, priimk mūsų aukas bei maldas, ir dangiškosiomis paslaptimis mus apvalyk, ir mielaširdingai išklausk. Per mūsų Viešpatį...

Švč. Trejybės prefacija

Tikrai verta ir teisinga, reikalinga ir išganinga, kad mes Tau visuomet ir visur dėkotume, Viešpatie, šventasis Tėve, visagali Dieve, kuris su vienatiniu savo Sūnumi ir Šventąja Dvasia esi vienas Dievas ir vienas Viešpats – nėra tai Asmens vienumas, bet vienos prigimties Trejybė. Juk tai, ką per Tavąjį apreiškimą

te, crédimus, hoc de Fílio tuo, hoc de Spírítu Sancto sine differentia discretiónis sentímus. Ut in confessióne veræ sempiternæque Deitátis, et in persónis proprietas, et in esséntia únitas, et in maiestáte adórétur æquáalitas. Quam laudant Angeli atque Archángeli, Chérubim quoque ac Séráphim: qui non cessant clamáre cotídie, una voce dicéntes: Sanctus.

Communio

Ps. 30, 17–18. Illúmina fáciem tuam super servum tuum, et salvum me fac in tua misericordia: Dómine, non confúndar, quóniam invocávi te.

Postcommunio

Fidéles tui, Deus, per tua dona firméntur: ut éadem et percipiéndó requírant, et quæréndó sine fine percípiant. Per Dóminum nostrum...

apie Tavo garbę tikime, be jokio skirtumo pripažįstame Sūnui ir Šventajai Dvasiai, kad, išpažįstant tikrą ir amžiną Dievystę, būtų šlovinamas ir Asmenų skirtingumas, ir jų prigimties vienumas, ir jų lygus didingumas. Jį garbina angelai ir arkangelai, cherubinai ir serafimai; kasdien nepaliauja garsiai šlovinti, vienu balsu tardami: Šventas.

Komunija

Ps 30, 17–18. Nušviesk savąjį veidą virš savojo tarno ir išganyk mane savo gailestingumu; Viešpatie, tenebūsiu sugėdytas, kadangi tavęs šaukiausi.

Postkomunija

Dieve, lai Tavo tikintieji Tavo dovanų būna sutvirtinti, kad priimdami jų siektų, ir jų siekdami nuolatos priimtų. Per mūsų Viešpatį...